

Geçen
yıl
30 Kasım
tarihinde
Kadir Has
Üniversi-
tesi'nin ev
sahipliğin-

Enerji ve risk

Doç. Dr. Coşkun Küçüközmen

coskunkucukozmen@ekonomik-cozum.com.tr

de PRMIA (Professional Risk Managers' International Association) tarafından gerçekleştirilen yarım günlük panelde ele alınan konuları özetlemiştim (5 Aralık, 2012). Bu etkinlikten yaklaşık bir yıl sonra İstanbul'da İktisadi Araştırmalar Vakfı tarafından Borsa İstanbul ve Takasbank sponsorluğunda 18 Aralık Çarşamba günü gerçekleştirilen "**Elektrik Piyasası Özelinde Enerji Piyasaları ve Risk Yönetimi**" konulu Sempozyum'a konuşmacı olarak davet edildim. Sempozyumda yasal düzenlemeler, gelecek plan ve projeleri, risk yönetimi ve enerji borsası konuları ele alındı. İktisadi Araştırmalar Vakfı Başkanı Prof. Dr. Ahmet İncekara'ya ve sponsor kurumların yöneticilerine teşekkürler.

Değerli okurlar konuya başlamadan önce hepinizin malumu olan bazı gündem başlıklarını kısaca ele alarak başlamak istiyorum. Öncelikle ülkemizde yaşanan son olayların (yolsuzluklar ve görevden almalar) ekonomiye, finans piyasalarına ve daha da önemlisi ülke saygınlığına olan olumsuz etkileri elbette üzücü. ABD Merkez Bankası FED'in tahvil alımlarında gittiği azatlımın ülkemize olan etkilerini birlikte göreceğiz, ancak söz konusu programın ivme kazanması ile birlikte dışarıdan gelecek olan sermaye akımlarının yavaşlama ihtimalini de dikkate alarak kamu olsun özel sektör olsun planlarımızı daha dikkatli ve gerçekçi yapmalıyız. Kırılganlığımızın yüksek olduğu bu dönemde sermaye akımlarında yaşanacak bir duraklama ya da kesintinin bizi zor durma sokacağı kesin. Enerjide (özellikle doğalgazda ve dolayısıyla elektrikte) dışa bağımlı durumda oluşumuz ise bir diğer risk unsuru. S&P isimli derecelendirme kuruluşunun AB'nin derece notunu düşürmesinin etkileri de muhtemelen çok yakında piyasalarda hissedilecek.

Sempozyumda gerek mevcut durum gerekse maruz kalınan riskler enine boyuna tartışıldı. Bilinen gerçekler bir kez daha vurgulandı, konuşmacılardan Mehmet Öğütçü kapsamlı bir küresel resim çizerek jeopolitiğin önemini vurguladı ve ülkemizde kamudaki enerji oyuncuları yeterince etkin değil, özel enerji şirketleri de yeterince büyük değil dedi ve Kuzey Irak'ta petrolün varil maliyeti 2,5 dolar olduğunu ifade etti.

2023 YILINDA ENERJİ TALEBİMİZ NE OLACAK?

"Türkiye'de Enerji Piyasaları" konulu paneli yöneten Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı (ETKB) Enerji İşleri Genel Müdür Yardımcısı Barış Şanlı ile kahve arasında sohbet etme imkânımız oldu. Şanlı ETKB'nin çalışmalarından bahsetti ve Bakanlığın internet sitesinde yer alan bilgi ve çalışmalardan bahsetti. Ertesi gün ilk

işim siteyi incelemek oldu. Enerji modellemesi konusunda gerçekleştirdikleri LEAP Modeli incelemeye değer. ETKB sitesinde Uzun Vadeli Enerji Alternatifleri Planlama Sistemi'nin orijinal adının kısaltması olan LEAP projesine ilişkin örnek çalışmalar mevcut. Örneğin 2023 yılında toplam enerji talebimiz ne olacak? Belli varsayımlar ve projeksiyonlar çerçevesinde bu soruya yanıtlar arıyor ve buluyorsunuz. Diğer taraftan muhtelif enerji türleri itibarıyla yapılan yatırımların yıllar bazında dökümü de mevcut.

Tüm bu gelişmeler oldukça güzel ve ümit verici. Verilerin kamuoyu ile paylaşılması da şeffaflığın sağlanması ve piyasa güveni açısından da önemli. Ancak enerji konusu bizim yumuşak karnımız, hassas noktamız. Bu çerçevede yapabileceğimiz görünüşte sınırlı. En kısa zamanda ciddi, tutarlı ve akıllı politikalar üretmemiz gerek. Zira birçok parametre bizim kontrolümüz dışında, uluslar arası gelişmeler, jeopolitik riskler, sorunlu komşular hem politika üretmeyi hem de uygulamayı zorlaştırıyor. Acaba çözüm nükleer santralde mi? Belki evet, ancak nükleer karıştırları temiz enerji, yenilenebilir enerji alternatifleri ile karşımıza çıkıyor. Bir an önce sağlıklı bir şekilde ülkenin tüm kaynaklarının (güneş, rüzgâr, jeotermal ve kömür) toplam enerji talebimizin ne kadarını karşılayacağını ortaya konulması gerekiyor. Zira bu konuda farklı tercihleri ön plana çıkaran farklı rakamlar mevcut.

YAYINLANAN SÖYLEŞİLER **IŞIK TUTUYOR**

Gazetenizin önceki sayılarında Emir Çetinkaya ile Enerji Borsası üzerine yapılan söyleşi (12-25 Ekim 2013) ile Gazeteniz yazarlarından Haluk Direskeneli ile kömür ve termik santraller üzerine yapılan söyleşileri (2-8 Kasım 2013) okuduysanız mutlaka okumanızı öneririm. Her iki söyleşi de tarafımda gerçekleştirilmiş olup günümüze ışık tutmaktadır. Enerji Konfransının hemen ertesi günü 19 Aralık tarihinde Celal Bayar Üniversitesi (Manisa) Mühendislik Fakültesi öğrencilerine Optimum Kulüp aracılığıyla gerçekleştirilen bir seminer verdim. Risk Yönetimi konulu seminerde hayattan öyküler de anlatarak söyledik. Son derece dinamik, çalışkan ve geleceğe umutla bakan kararlı geçlerimizi görmekten büyük mutluluk duydum. Öğretmenleri Pınar Hoca ile Rahime Hoca ile tanıştık. Hem öğrenciler hem de hocaları şanslı diye düşündüm. Büyük çoğunluğu kız öğrencilerden oluştuğu gençlerden büyük başarılarla imza atmalarını bekliyorum. Tüm bu girişimlere aracı olan genç girişimci mühendis adayı Olcay'a da teşekkürler. Sağlıcakla kalın.